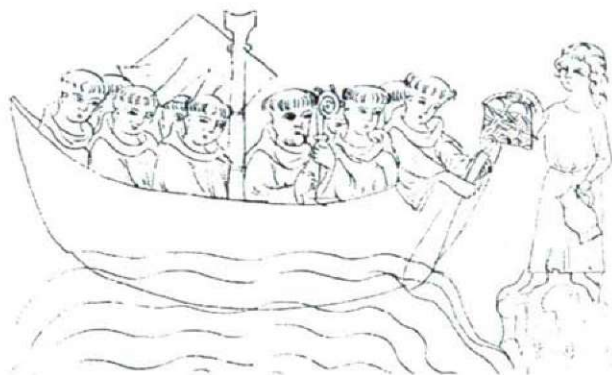

tek. Mostantól egészen Húsvétig sem kenyérnek, sem víznek nem szenveditek szükségét.” Az ifjú áldásával kihajóztak az óceánra. Csupán minden második napon vettek élelmet magukhoz. A hajójuk pedig a legkülönbözőbb helyekre sodródott a végtelen óceánon.

9.) A Juhok Szigete¹

Egy nap aztán nem messze a bárkától megpillantottak egy szigetet. Miután arra kormányozták a bárkát, kedvező szél sietett a segítségükre, így nem kellett erejükön felül evezniük, hogy partot érjenek. Kikötöttek, és Isten embere kiszállásra szólított fel mindenkit. Végül ő maga is partra lépett. Elindultak, hogy körbejárják a szigetet és útközben különböző forrásokból eredő, hallal teli patakokat láttak. Ekkor Szent Brendan így szólt testvéreihez: „Tartsunk itt Istentiszteletet. Nagycsütörtök lévén, mutassunk be Szeplőtelen Aldozatot Istennek.” És itt maradtak egészen Nagyszombatig.

¹Ez a vadjuhokkal teli lakatlan sziget egyes kutatók szerint feltehetően a Feröer-szigetek egyike. Az éghajlati viszonyok miatt ez a vidék valóban jó legelővel szolgál a juhtartáshoz és a szigetek elnevezése is a birkákra utal (a normann *faer*, dán *faar* szavak jelentése juh). Dicuil IX. századi leírása is megerősíti ezt az elképzelést (*Liber de mensura orbis terrae*, vii/15): „...Britanniától északra... a világ teremtése óta e szigetek lakatlanok valának, mostanság, amióta az északi kalózok [normannok] a remetéket [írek] elűzték, számtalan birka és igen sok, különféle vízmadár telepedett ott le.” (*Scriptores latini hiberniae*, Vol. 6. Ed. by J. J. Tierney. Dublin, 1967, 77. o.) A Juhok Szigete előfordul a Máeldúin történetben (Germán, kelta..., 175. o.) és az *Immram Brain*-ban is (MacMathúna: *Immram Brain*..., 52. o.).

Ahogy körbejárták a szigetet, temérdek, hófehér juhnyájra leltek. A rengeteg állat olyannyira ellepte a szigetet, hogy fehérségüktől a földet szinte nem is lehetett látni. Összehíván testvéreit, Szent Brendan így szólt hozzájuk: „Válasszatok a nyájból egy állatot, amelyre az ünnephez szükségünk lesz!” A testvérek Isten emberének parancsa szerint a nyájhoz siettek, és elválasztottak egyet a juhok közül. Szarvánál fogva megkötözték, és az állat engedelmesen, szinte háziállatként követte a kötelet tartó testvért, aki Isten szent embere elé vezette. Ezt követően Isten szentje azt mondta a testvérek egyikének: „Végy egy szeplőtelen bárányt¹ a nyájból!” Erre a testvér elsietett és tőle telhetően végrehajtotta az utasítást.

Nagypénteken, az Istentiszteletre készülődvén, megjelent közöttük egy ember, kezében teli kosár hamu alatt sült kenyerrel és egyéb szükséges dolgokkal. Isten embere elé tette a kosarat, és a szent atya lábai előtt háromszor arca borulva ekként üdvözölte: „Óh, Isten gyöngye, mivel érdemeltem ki a megtiszteltetést, hogy e szent napokon az én kezem munkájának gyümölcsét egyed?” Szent Brendan felemelve őt a földről és csókot adván neki, így szólt: „Fiam, a mi Urunk, Jézus Krisztus választotta ki ezt a helyet számunkra, ahol megünnepelhetjük az Ő szent feltámadását.” Erre a férfiú így válaszolt: „Atyám, Nagyszombat ünnepét valóban itt fogjátok megülni. Az Úr feltámadásának vigiliáját és a holnapi miséket azonban, az Úr rendelése szerint, azon a szigeten kell ünnepelnetek, amelyet amott láttok.”

Mialatt ezeket mondta, felkészült Isten szolgálóinak szolgálatára, és megtette a szükséges előkészületeket Nagyszombat megünnepelésére. A teendők végeztével mindent a bárkához vittek, és az említett férfiú emígyen szólt Szent

¹ „agnum immaculatum” Jn 1,29. „Ímé az Istennek ama báránya [Jézus], aki elveszi a világ bűneit.”

Brendanhoz: „A bárkátok már nem bír több terhet, ezért nyolc nap múlva annyi ételt és italt hozzok nektek, amennyire Pünkösdig szükségetek lesz.” „Honnan tudod, hogy hol leszünk nyolc nap múlva?” – kérdezte Szent Brendan. A válasz így hangzott: „Ma éjjeltől holnap a hatodik imaóráig azon a szigeten lesztek, amelyet a közelben láttok. Majd áthajóztok egy Madarak Paradicsomának nevezett másikra, amely nem messze innét nyugatra fekszik. Azon a helyen maradtok Pünkösd nyolcadáig.”¹ Szent Brendan még azt is megkérdezte, hogyan lehetnek a sziget juhai olyan hatalmasak, amekkorákat csak itt láthat az ember, hiszen ezek az állatok még a teheneknél is nagyobbakra nőttek. Erre a következő magyarázatot kapta: „Ezen a szigeten senki sem gyűjti tejüket, és a tél sem próbálja őket. Éjjel-nappal kint vannak a legelőn.”² Ezért jóval nagyobbak, mint a ti vidékeiteken.” A szerzetesek végül is bárkába szálltak, és egymást megáldva elhajóztak.

10.) Jasconius, az óriáshal³

Az említett szigethez közeledve, még mielőtt kikötöttek volna, bárkájuk megfeneklett. Szent Brendan elrendelte a testvéreknek, hogy lépjenek a vízbe, akik ekként is cselekedtek. A bárkát, mindkét oldalról kötelekkel tartván, egé-

¹ *octava* (vall.), az ünnepet követő hét utolsó napjáig.

² A Ferőer-szigetek elméletét elfogadó kutatók a Golf-áramlat hatását említik meg a sziget meleg éghajlatával kapcsolatban.

³ Ez a *Navigatio* legismertebb jelenete. A toposz, hogy néhány tengerész olyan szigetre vetődik, amely hirtelen megmozdul, mert valójában élőlény, és eltűnik a mélyben, a rajta lévő hajósok pedig fejvesztve menekülnek, sok helyütt előfordul. Feltehetően a latinra fordított *Physiologus* nyomán készült bestiáriumokból ismert. Számtalan helyen felbukkan: pl. az arab irodalomban, Szaratán néven, a tengerjáró Szindbád első meséjében (Az ezeregy éjszaka meséi. Budapest: Európa, 1974, 272–273. o.), amit az orientalisták a Brendan-történet előképének tartanak; egy görög bestiáriumban ez a bálna a Példabeszédek parázna asszonyát jelképezi (Péld 7,27: „Az alvilágba visznek házán át az utak, lefelé, a halálnak kamráiba.”). Az angolszász bestiáriumban is az Ördög, a Gonosz megtestesítője a veszedelmes szigethez hasonlító bálna – *aspido tortoise* –, amely alattomosan a mélybe rántja áldozatait. The Book of Beasts. From a Latin Bestiary of the Twelfth Century. Ed. by T. H. White. (Stroud: Alan Sutton, 1992), 197–198. o. A skandináv tengeri sárkány, a *Kranken* szintén gonosz teremtmény. (A dán Erik Pontoppidau, bergeni püspök 1752-es Norvégia természetrajza című művében így ír: „Az úszó szigetek mindig *Krankenek*.”) John O’Hanlon megemlíti (Lives of the Irish Saints. Vol. V., 419. o.), hogy a Jasconius-történetnél az ir *peistha*-ra is gondolhatunk, amely a hagyomány szerint minden ir tó fenekén ott pihen és alkalmanként látni is lehet a víz felszíne alatt. Giraldus Cambrensis (*Topographia Hibernica*, i.m., 94. o.) beszámol egy *phantom* szigetről, amely valójában hol eltűnő, hol felbukkanó bálna.